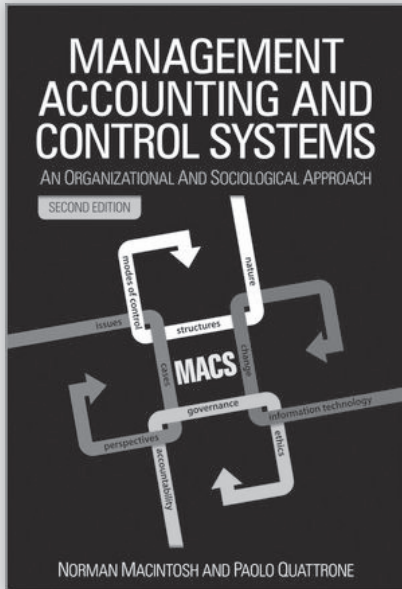

สมชาย ศุภธาดา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Title: **Management Accounting and Control Systems: An Organizational and Sociological Approach**

Author: **Norman Macintosh and Paolo Quattrone**

Publisher: **John Wiley & Sons Ltd., 2011**

ศาสตราจารย์ทางการบัญชีสองท่าน จากสองประเทศ คือ สเปน และ แคนาดา ได้ร่วมกันเขียนหนังสือเล่มนี้ขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการออกแบบระบบการควบคุมเชิงบริหารจากมุมมองด้านองค์กรและด้านสังคมวิทยา โดยเน้นไปที่การตอบคำถามว่าระบบควบคุมได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างอิทธิพล แรงจูงใจ และควบคุมสิ่งที่พนักงานผู้บริหารดำเนินการภายในองค์กรอย่างไร

หนังสือแบ่งเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นการแนะนำการบัญชีบริหาร และระบบควบคุม (Management Accounting and Control Systems: MACS) โดยทำการสำรวจประเด็น และทฤษฎีการศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงวางกรอบมุมมองเพื่อทำความเข้าใจเรื่องนี้ให้ดีขึ้น ทั้งนี้มีการสืบสวน ประวัติศาสตร์ย้อนไปเป็นยุคสังคมของคริสต์ศาสนจักรที่วางระบบการควบคุมของนักบวช และไล่เรื่อยมาจนถึงระบบของบริษัท Johnson & Johnson ในปัจจุบัน สรุปว่า การมอง MACS ในเชิงภาคปฏิบัติทำให้เห็นถึงแนวทางของผู้ปฏิบัติ (Actor) และเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันตลอดสายทั้งเรื่องเทคโนโลยี การกำกับดูแล เรื่องมาตรฐานการบัญชีเช่น IFRS ไปจนถึงเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย

ส่วนที่ 2 ของหนังสือมีสี่บท กล่าวถึงธรรมชาติ โครงสร้าง และวิถีทางการปฏิบัติการของ MACS โดยเริ่มต้นจากแนวคิดเรื่องอำนาจ เรื่องความเห็นแก่ตัว และหัวข้อทางด้าน Agency Theory (อย่างเช่น Adverse Selection,

Moral Hazard, Signaling และ Asymmetric Information เป็นต้น) จากนั้นทำการเปรียบเทียบกระบวนการที่ค้นที่เป็นรากฐานของทฤษฎี MACS 5 รูปแบบด้วยกันคือ Agency Theory / Nerve Center / Accounting Symbolism / Labor Process / Dialectic Controls ซึ่งแต่ละองค์กรธุรกิจนำมาประยุกต์ในลักษณะที่ไม่เหมือนกัน

ส่วนที่ 3 และ ส่วนที่ 4 ควรจะอ่านไปพร้อมกัน ส่วนที่ 3 พาผู้อ่านไปยังภาคปฏิบัติจริง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในองค์กรนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระบอบควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่เทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันเข้ามาเป็นส่วนประกอบสำคัญของการควบคุมองค์กร และส่วนที่ 4 ในฐานะที่ MACS เป็นหลักปฏิบัติจึงถือเป็นกลไกของการสร้างระเบียบสังคม และขยายความเข้มแข็งของระดับจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง บรรษัทภิบาล และ Accountability ผู้เขียนเห็นว่า MACS มีความสามารถทั้งในทางส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม หรืออาจมีส่วนทำลายทำให้เกิดความยุ่งเหยิงขององค์กร และสังคมก็เป็นไปได้

สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานระบบควบคุมมาก่อน การอ่านหนังสือเล่มนี้จะเปิดมุมมองพาไปสัมผัสถึงแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ นานา แต่สำหรับผู้ที่มีพื้นฐานในระบบควบคุมมาบ้าง จะพบว่าหนังสือเล่มนี้ค่อนข้างท้าทายและกระตุ้นความคิดในหลาย ๆ หัวข้อ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ การจัดทำงบประมาณ การออกแบบระบบ ไปจนถึงเรื่องบรรษัทภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคมที่สามารถอธิบายได้ (Accountability)

หนังสือเล่มนี้จัดเป็นงานเขียนรูปแบบกึ่งสัมมนาที่บูรณาการกรณีศึกษาทางประวัติศาสตร์และตัวอย่างร่วมสมัยได้อย่างลงตัว มีทั้งปรัชญาและหลักปฏิบัติทำให้การศึกษาเรื่องระบบการควบคุมเชิงบริหารกลับมามีความน่าสนใจอีกครั้ง เพราะเป็นมุมมองที่คำนึงถึงการเกี่ยวกับการบริหารจัดการสมัยใหม่และเปิดมุมมองในบริบทของสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ว่า “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น” โดยอธิบายให้ทราบว่าจะอะไรเป็นอะไร ถือเป็นหนังสือที่แนะนำอย่างยิ่งสำหรับการอ่านในช่วงหัวขึ้นของประเทศไทยยามนี้ สวัสดิ์ศรี